

ANY VI.

Barcelona 21 de Juny de 1896.

NÚM. 25.

ALS INDUSTRIALS CATALANS

No fa gayre que 'l Ministre d' Hisenda vingué á Barcelona y considerantlo com lo capítol del proteccionisme, fou festejat y adulat ab un servilisme impropí de la nostra raça, per alguns fabricants de Catalunya. Si aquets duyen ó no la representació total de la classe no es fácil endevinarho, pero pot assegurar-se que quan menos, en la intenció dels obsequiants, hi havia 'l propòsit de manifestar, públicament, la existencia de una certa identificació dels industrials catalans com entitat corporativa ab lo Sr. Navarro Reverter, pare y padrí de no sé quants miracles econòmichs.

Aquest fet pogué comprobar-se per les facilitats que s' obtinguéren en la elaboració de la indigesta xamfaynada que es el fonament del nou edifici pera Aduanas, y s' ha comprovat també ab posterioritat, per la adhesió ab que han quedat lligats al partit conservador militant uns quants individus que han tingut determinades significacions en los Centres ahon s' acull l' element fabril y comercial. De totes maneres, á lo que s' ha volgut tirar es á fer veure que l' actual Ministre d' Hisenda es un polítich de diferenta fusta de la dels altres, y que, quanta major amistat é influencia tingan ab ell los nostres industrials, més grossos beneficis han de conseguir-se pera 'l treball de Catalunya.

Tinch la desgracia de no creure en semblants fantasies, les quals, per altra part, considero il·lícites, puix no he entés may que pera obtindre dels governs la protecció que deuen á totes les fonts de producció, sia precis vinclar la esquena y donar caràcter d' intriga ó de favor á lo que no ha d' ésser altra cosa que l' exercici estricte de la justícia. Però no hi crech ab açó, principalment, perque sé per trista y desconsoladora experiencia, que 'l Sr. Navarro Reverter es un ministre tallat ab lo mateix patró que 'ls altres; y que son una verdadera bleda al clatell les seues iniciatives tan alabades, y una hipocresia irrisoria la sua predilecció per los interessos econòmichs, á fi de dirigirlos y salvarlos dels perills que en altres èpoques correghéren. Sé, además, que una de tantes fórmules de la vanitat es la que especialisa y classifica als poderosos, y que aquets, pera ésser tals, se valen de conxorxes y pandillatges que no corren gayre be ab les consciencies.

Y que no vaig errat ho demostra lo R. D. y Reglament de la Contribució industrial, fetxa 28 de Maig, com abans ho demostrá la lley de moratorias, tan mal interpretada y tan desarrègladament complerta, y plagada además de la que en 1.er de Agost de 1887 publicá lo Sr. Lopez Puigcerver. La nova obra del Ministre de Hisenda ni es nova ni per res ha de afavorir als industrials, puix tota ella es copiada al peu de la lletra de la anterior, escepció feta de alguns ben poch

articles que s'han modificat. Los ministres d'Espanya son molt bons pera donarse llustre anunciant grans reformes en materia tributaria, y cap d'ells es capás de pensar sèriament una dotzena d'hores en un projecte important, ni de escriure una sola ratlla en cap de les disposicions que sotscriuen. Així s'es vist en lo ram de la contribució industrial, en lo qual, des de 'l Reglament de 13 de Juliol de 1882 no s'ha introduhit cap millora, ni cap novetat que valgués la pena, á pesar de que fins al present portám registrats tres reglaments més, ó sien los de 22 de Novembre de 1892, lo de 11 de Abril de 1893 y 'l que acaba de donar á llum lo Sr. Navarro Reverter, aqueix ídol de terra cuyta, davant del qui tantes genuflexions han fet los acaparadors del proteccionisme catalá.

He dit que la obra del Sr. Navarro Reverter no conté res de nou, y confesso que axó, en rigor, no es veritat. Hi ha establerta una idea originalíssima, una idea *frappant*, una idea que ha de dexar embabiecats á tots los qui están á cap de llista en los Centres de producció, y consisteix en crear una Comissió encarregada d'estudiar les bases pera la imposició de la contribució industrial, y d'entendre en les incidencies á que donguen lloch la intel·ligencia y aplicació de les tarifes y dels preceptes reglamentaris, propasant al ministre les resolucions que crega oportunes. Pero 'l ministre ó 'l seu inspirador,—que en aquest cas seria convenient saber de qui ha sigut la pensada,—ha volgut probar que 'ls resultats que poden esperar-se de la Comissió son falsornies, puix ha fet que 'ls elements productors hi fossen en minoria y encara la meytat de aquesta minoria te la sua residència á Madrid. ab tals precedents ¡bones serán les resolucions que prenga aqueixa Comissió y admirables los Apéndices que al Reglament vigent autorisi 'l Ministre!

Lo que succehirá será que 'ls disbarats y perjudicis que provinguen de semblant organisme apareixerán amparats per la debilitat y lleugeresa dels industrials, qui consentin en passar per aqueixa vergonya de servir de cómplice de la farsa burocrática, y lo que succehirá ademés será que si alguna resolució arriba á pendre aqueixa Comissió estudiant y depuradora dexará en descobert als petits contribuyents, á la industria de segon y tercer orde, pera rodonejar lo negoci dels galls més grossos del proteccionisme, de aquexos que lo mateix servexen pera discursejar contra 'l lliure cambi que pera donar diputats

als Governos, qui fan del Ministeri de Hisenda un caos y una casa de perdicció.

Reflexionin los industrials catalans y veguen ahon han anat á parar aquelles esperances que 'ls feren posar en lo Sr. Navarro Reverter. Lo Reglament de la Contribució industrial que ha posat en vigor l'acredita de ministre adotzenat, de ministre qui vesteix la matexa casaca plena de taques y forats dels qui 'l precediren. Aquell artífici preparat ab la escuma del *champagne* y ab una oratoria de quincalleria, ha desaparegut com per art d'encantament. No ha durat mes que 'l temps precis pera carregar la aubarda á molts qui encara creuen que la Meça es Madrid. Per dues vegades s'ha tingut de publicar lo Reglament en la *Gaceta* pera corretgirlo dels defectes que aparegueren en la primera edició, y be merexeria que fos publicat una tercera vegada, puix los disbarats que hi han quedat se compten á gavells. En l'article sisé se citen uns articles que no guarden relació ab les tarifes, quedant sense explicació 'l fet de que abans lo recárrech de 16 per 100, sobre les qüotes dels naviers,—per exemple,—era pera 'l Tresor y ara no haurá d'esserho, y, per lo contrari, abans lo recárrech sobre 'ls carros y demás carruatges de dues rodes, dedicats al transport per carreteres, era aplicat als fondos municipals y avuy la Hisenda haurá de percebirlo. En l'article nové se diu que pera la cancelació de les fiances dels contractistes, tindrán aquests de satisfer tot lo que deguen per lo 6'60 per cent dels seus contractes, en comptes de fixarse 'l 0'60 com disposa l'article 33 que testualment se cita, en armonia ab lo número 3 de la tarifa segona. En los articles 61, 96 y molts altres que no vull entretenir-me á citar, hi han escampats defectes y equivocacions de força quantia y així mateix en les tarifes hi son barrejades les industries ab distincions que en la realitat no s'conexen y ab màquines que ja avuy no s'usen.

¡Pobres industrials catalans, cóm vos enganyen aquexos patrocinadors d'En Navarro Reverter! La càrrega fexuga dels impostos no minva y 'l desconcert é immoralitat en los negocis de Hisenda subsistexen ab la matexa virtualitat de sempre. Los inspectors de avuy son de la matexa familia dels de ahir, y á igual personal, iguals procediments; á iguals procediments, iguals iniquitats y corrupteles. No hi cregáu, no, vosaltres, fabricants y comerciants de segon y tercer orde, en les proeses econòmiques del actual Ministre de Hisenda. Viu amarrat á la

soca podrida del centralisme y te compromés lo seu nom en una casa moralment quebrada, encara que materialment fatxendera; y mentres la situació sia aquesta... *nulla est redemptio*.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

LA SALVE Á MONTSERRAT

La sombra puja y vé dels plans. La onada de fosca, de la aubaga fondalada, va pujant fins als pichs de la carena.

Ja abriga la planura.

Ja 'ls ramells d'olivers son una obscura taca dels camps. Sobre 'l serrat s'atura un raig de sol, color de foch, llumena un moment la muntanya y vola, vola, com una au, qui vá á joch, mentres fexugues d'or y grana les boyres s'encastellen com exèrcit, qui vé de la victoria.

Brillen ses armes ab esclats de gloria, les banderes al vent, les armadures llampegants de claror, les vestidures de porpra, y va allunyantse, va fonentse.

Ja l'or es porpra... ja es violat la grana, ja 's confón ab la broma tot perdentse en la fosca dels ayres sobirana.

Ja 'l sol es lluy y en la planura immensa lo gegant himne de la nit comença.

Himne fet de gemechs, himne que canta la terra entera, que la sombra abriga: per sentirlo mes bé dalt la geganta muntanya un temple hi té la gran amiga dels qui ploren... Maria,

la estrella de la nit, lo sol del dia.

Temple immortal. Del rocatam vehines ses parets com les roques gegantines, s'alcen altives pels mestrals besades.

Es la iglesia dels cims, dolça y feresa com ramellet d'*edelweis*, que s'han badades en lo marge espadat d'una congesta.

Entrém, entrém á dins, que la orga canta,

Una onada potentia d'armonia

vaga en ses voltes. Es la cançó santa

la cançó del qui plora y qui confia.

«Salve—l chor va cantant—Salve regina.

»Salve vida y consol, dolça esperança.

»A tu clamám, emperatriu divina,

»lós malalts en la terra d'anyorança.

»Desd' exa vall, per llágrimes regada,

»la prole d'Eva son remey implora.

»Gira tos ulls d'angelical mirada

»vers la vall de gemechs, hon tothom plora.»

Y la cançó segueix, com magestuosa marxa d'un riu que vers la mar camina, La orga ompleta los ayres misteriosa, lo chor dels monjos á son fi declina.

y en lo temple ressona poderosa la última nota, que á los cels fa vía.
«Oh, tu, clement, oh pía,
dolça verge Maria.»

Ja 'l cant s'ha mort. De música una onada resta encara en les voltes escampada.

Un á un se moren al voltant del ara los ciris de llum clara,

y dels llantions á la claror incerta la immensa nau queda després deserta.

Mes l'himne dura encara. Negra y callada besa la nit los gegantons de roca.

Mesgestuosa y pausada

la roda colossal de la estelada,

de plata ab franges la montanya toca.

Lo vent d'ales lleugeres

s'ha adormit en lo cim de les cingleres,

presoner de les mates d'argelagues.

Silencioses y vagues

les aus de nit travessen la planura.

Dormir semblen los cels y la natura.

Tan sols vetlla geganta

la cançó que se'n puja vers la altura,

la cançó del creient qui plora y canta.

Es l'himne del dolor. La trista quexa del malalt en les hores de desvari.

Es lo crit del cauti rera la rexa,

lo clam del naufrech que la mar abriga,

la veu del orfe, qui un consol demana,

l'absent, qui anyora una braçada amiga,

la quexa gran de la tristesa humana,

l'himne de plors que per muntar s'afanya

los rocosos graons de la muntanya.

Y quan mória la nit, quan la darrera

estrella tanque 'ls ulls, quan joganera

s'alce la brisa despertant les roses,

quan prenguen formes y contorns les coses,

viendrá 'l consol als cors; que al pendre vida

la bella albada, que pel mar s'atança,

s'axecará vestida

ab los mágichs colors de la esperança.

GUILLERM A. TELL Y LAFONT.

Tercera Exposició general de Belles Arts.

V.

LOS PINTORS DE FORA Y 'LS ESTRANGERS

Fins aquí portém vista y estudiada ab la detenció que pertoca á LA VEU, com á setmanari amant del progrés artístich de la terra, la obra dels pintors catalans de nostra Exposició; haventnos entretingut, principalment, á senyalar lo treball dels que dintre lo fonament de la veritat naturalista evolucionen y caminen cap á la

espiritualisació de la forma, cap a la idealisació del sentiment.

En aquest sentit ja varem indicar, desde bon principi, que 'ls pintors de casa eren, a Espanya, los únichs qui anaven a la saga de aquest moviment; únichs com agrupació, s'enten, puix repassant les obres que de fora han vingut a honrar nostre Certámen, algunes escepcions trobarém inspirades també en aquestos desitgs, en aquestes corrents, que empenyen la producció artística a buscar la perfecció espressiva. En cambi, en la secció estrangera tothom unánimement está al tanto. (Aquesta afirmació la fem descartant una bona pila de quadros que hi figuren, completament incògnits y de rebuig com tants d'altres de les nostres seccions).

Pera senyalar, degudament, aquestes obres, seguirém lo mateix orde establert pera l'exámen de les dels nostres pintors, passant per alt les agrupacions que no tinguen representació y afegint a la llista les que per la ausència nostra hagen quedat en blanch fins ara.

Siguémhi: com a obra de emoció palpitant, realment suggestiva, deu apuntarse, primer que cap altra, *Triste antesala*, d' En Bilbao. Realment en aquella noya, en aquella dona y en aquella criatura qui esperen tanda, ab sos farcells, pera entrar a la caxa d'empenyos, hi ha un sentiment amarch y apenat, hi ha un esclat de miseria resignada, que un, insensiblement, acaba per condóldresen de debó. La traça de aquest quadro es vigorosa y sóbria a la vegada y lo color que la vesteix es calent, genuinament espanyol, casi velazqueja.

Vé després *L' Absolta*, d' En Guinea, d' una factura original, semipuntillista, en la que se sent desseguida la devoció y reculliment ab que lo concurs, que ompla la capella, resa pera 'l difunt. Un poch més de força en la claror dels llums y encara la espressió y caracterisació de aquells tipus resultaria més clara y patent a tothom.

Segueix, finalment, *La visita de la mare* que, fragmentalment, nos revela en lo seu autor, Paternina, un mestre. Es una escena d'hospital realment sentida y conmovent; en lo capet de la malalta se transparenta lo dolor fisich que la te postrada al llit y la alegría de tenir la mare y la germaneta aprop. Sembla una poncelleta col·lorta, que 's rebifa al rebre les caricies de dues papallones.

Y ara, que hem parlat d'hospital, bo será remarcar l'abús que 's fa de pintar tants malalts,

tants morts y tantes desolacions. ¿Será que 'ls autors compten més ab la imposició del assumpto que ab lo valor de ses forces pera interessar? Tot podria ser. Mes, nosaltres, creyém que la vida contemporánea ofereix grans escenes, prous moments d'emoció dignes de estudi; y que no hi ha necessitat de recórrer tan sovint als que 'ns procuren les tristeses de la vida.

Lo simbolisme lo trobám escasament representat, y encara per dos estrangers. En Franz Stuck, cap de colla dels tendenciosos alemanys, nos ha presentat una visió esgarrifosa de la humanitat precipitantse al seu destí, ab lo títol de *Fantasia*, y En Dautan, *Lo temps passa volant*; obra de poca força per los que conexém les pintures de Puvis, Besnard, Willete y demés grans mestres de la decoració monumental. De pintures habilidoses, ben impresionades, ja elegants, ja riques de color ó espressió, reproduhint escenes de costums, n'hi ha pera tots los gustos. De les que passen al ayre lliure, se 'n veuen des de les més animades y pintoresques a les més quietes y solitaries. (Tals son *Lo mercat del Temple*, d' En Lluís Gimenez, y los *Pescadors de crancks*, d' En F. Courtens, per exemple,) y de les que pasen en interiors des de les més bullangueres a les més íntimes (com *La núvia! la núvia!* d' En Miralles Darmain y *L'eterna historia*, de E. Tito.) Ademés d'aquestes, cal apuntar *Visitant los Tallers*, d' En Cutanda; *Confidencias*, de Abry; *Honny soit...* de Hartmann, (conexensa antiga per lo molt que s'ha reproduhit) y *Fullas caygudas*, *Nostra maynada* y *Los tafaners*, de Occa Bianca, tres quadros d'un puntillisme esclent, d'una construcció sólida y d'una coloració espléndida, vibrant y pastosa, que 'ls fa atrayents y especialment simpátichs.

Per lo que toca als retratos, en Zuloaga hi te unas *Amigas* que son una verdadera aparició dels temps de Goya. L'amplitut y la senzillés del gran artista espanyol allí comparexen. Allí no hi ha cap ganes de fer bonich ni guapo; y sí, no mes, de fer veritat dintre una tónica vigorosa, si be uniforme, apagada y mate com priva entre 'ls retratistes més sérios allotjats en la ciutat del Sena. En aquelles figures no treu lo nas pera res lo caracter d'exhibició y d'anunci que falseja completament lo género; y en cambi los tipus hi son clavats, d'una manera que may será ridícula, ni passará de moda (quants retratos poblen los Museus de Europa comproben aquesta afirmació.) Quelcom d'axó-hi ha també

en lo retrato de la Sra. d' En Villegas, observat, com vulgarment dihém, de estar per casa. En la seva intimitat y en la armoniosa blancor que l' vesteix y rodeja, hem trobat la fama del autor, que no justificarien los demés quadros que esposa.

Paysatges y marines n' hi ha gran abundor; mes no d' artistes espanyols. Las *Estrabacions del Guadarrama*, de Espina, de factura antiga, pero acreditada, donant idea de la asperesa y solitaria grandiositat del lloch, y lo *Moulin Rouge*, de Guínea, verdader *tour de force* de un colorista que ha lograt armonisar varies discordançies, son les dues mostres més recomanables que hem trobat, anotades al plegat, ab *En lo bosch*, de Courtens, d' una vegetació exuberant y d' una verdor fastuosa, ab *Voltants de Bruselas al clarejar*, de Hennebicq; ab *La Meuse á Rotherdam*, *Aforas de Brujas y Efectes de boira á Londres*, del celebrat impresionista Ten Cate; ab *Estudis*, de Engel, notes d' un bon observador, ab *Nit tempestuosa*, de Bürgels, estudi de celatges de primera força; ab *Rafsum (Noruega)*, verdadera poesia selvatge, de Normann; ab *Barcas pescadoras*, de Bartels, y més *Barcas y Tarde d' estiu*, de Mesdag, que son de les marines més potents d' expressió, més vigoroses, més granades y de millor entonat que s' podeu veure.

Fruytas y Naturalesa morta, de Thurner, valen per totes les flors y bodegons de la nostra terra, y *Carrer de la Chapelle á Paris* (efecte de nou) del citat Ten Cate, y *Estudis á la sanguina*, de Jerace, eclipsen, com á pastel y com á dibuxos, á tots los que tenen á la vora.

Y ara hauríam acabat si no 'ns trobessem ab algunes mostres de pintura de historia (sic) y de pintura religiosa que enguany, á Catalunya, no hem trobat conreades.

La pintura de les grans histories, diuen á París, ja no s' veu en lloch, salvo durant dos mesos en lo Saló dels Campos Eliseus. Donchs vinguéu á Espanya que la trobaréu encara tan bona y tan trempada, prodigantse per totes les exposicions. Aquí, com allí, apreciám la seva inutilitat; aquí, com allí, la voldríam enterrar: mes encara te partidaris; si be, com ells, creyém que ja cremen los últims cartutxos pera defensarla. ¿De que serveix agafar un episodi històrich ó una anécdota esmaginada, una ilusió retrospectiva ó fins una escena vivent y de actualitat y fixarles ab tant d' aparato, si ab un full de pa-

per n' hi ha prou pera ilustrarles? Quin profit se 'n treu de treballar una obra tan desproporcionada ab l' interés y la finalitat del assumpto? Pera atrapar una recompensa, pera ferse un nom, pera enlluernar? Ay! que tot axó no paga lo malgast de talent que s' fa, ni lo temps que s' hi pert, que ja no torna. Aquestes teles (ilustracions de llibres pera l' us de gegants, les han batejat nostres vehins) requeren un gran esforç gimnastich, difícil de sostenir: per axó fins los més forts hi tambalegen y los més petits hi cauen desseguida.

Axis trobám En Simonet y En Bejar, ab *Flévit super illam* y *Mort de Vifredo*, fent gala del seu talent y compromettent en equilibris la seva reputació; axis sentim decaure los noms d' En Cabrera y d' En Santa María, tan volguts per ses obres d' altres dies; y axis veyém completament á terra los noms d' En Parladé y d' En Garnelo que, la veritat sia dita, no hem vist may que pugessen gayre amunt.

Compares l' enfarfech y la forma de guarda robes que fa tot axó ab la puresa d' ayre que circula per aquella ilustració, d' un episodi de la conquesta del Cáucaso per los rusos, *Presá de Chamil*, de tan senzilla com grandiosa visualitat y tan bellament colorida per Roubaud, y no será difícil trobar la diferencia que va de lo artificiós y rebuscant á lo simple y á lo sincer, que son les dues virtuts més amigues de l' art.

Aquestes virtuts les trobam també, en grau superlatiu, en les dues millors mostres de pintura religiosa que hi ha á la exposició. Nos referim á *Los senyalats*, de Hoecker, y á la *Madona*, de König. No som gayre partidaris de la llibertat, que s' pren tothom, de interpretar gráficamente les imatges santes que cada hu somnia á sa manera. Algú ha dit que á la espresió de Bossuet «tot elogi es lánguit al costat dels grans noms» deuría afegirshi que, «tot art pateix al costat de certes imatges;» mes davant de aquella Santa en éxtasis, (lo cap sol es una joia) y davant de aquella verge tan amorosament recullida, un no pot menos de esclamar: ¡Alabat siga Deu! ¡Encara hi ha art experimentalista; encara hi ha pinzells qui ficsen lo ideal é indefinible!

Heusaquí apuntat tot lo millor que, segons nostra manera de veure y entendre, los pintors vizcains, guipuzcoans, valencians, castellans, andalusos, bávars, belgas, holandesos, francesos é italians, han enviat á nostra exposició, responent, tots galants, á la nostra crida.

J. C. y R.

DE COM LA ENSENYANÇA Y PROPAGACIÓ DE LA DOCTRINA CATÓLICA

DEUEN FERSE EN LLENGUA REGIONAL

«Etenim si incertam vocem dei tuba
 »quis parabit se ad bellum?—Ita et vos
 »per linguam nisi manifestum sermo-
 »nem dederitis, quomodo scietur id
 »quod dicitur? eritis enim in aëra lo-
 »quentes»

SANT PAU, 2d Corinth. I, cap. XIV.

Perquè si la trompeta dona 'l so con-
 fós, qui s' aparellará al combat?—Axis
 també si vostre rahonament no es inte-
 ligible, com se sabrá lo que dihéu? No
 faréu mes que parlar al vent ..

I

La Iglesia Católica té de Deu la altíssima mis-
 sió d' ensenyar y propagar sa doctrina: *Euntes
 docete omnes gentes*, digué Jesuchrist als Apòs-
 tols, y des llavors, coronada de gloria ó d' espi-
 nes, en lo soli imperial ó en les catacumbes, ha
 atravesat les edats conservant intacte lo dipòsit
 de la fé, estenent y perpetuant la divinal doctrina.
 Es indubtable que la revelació pot naturalment
 propagarse, com tota altra doctrina, per tradició
 oral ó escrita; d' aquí la ensenyança del Cate-
 cisme, la predicació en lo temple, etc., com á
 medis d' ensenyança y propagació de la Doctrina
 Católica. Aquesta ensenyança y propagació d'
 una doctrina verdadera, no pot canviar, certa-
 ment, en sa essència, es á dir, no pot canviar
 la doctrina tramesa, com que es verdadera; mes
 si no pot canviar la essència, poden, y aduch
 deuen, canviar les formes esternes de la matexa,
 una d' elles, principalíssimament, la llengua en
 que 's verifica, sens que perde la veritat son
 ésser de veritat per lo ropatge ab que s' habilla.
 Havém dit que les formes estrínseques de la dita
 propagació, podien y devien canviar, y havém
 d' intent anomenat la llengua, puix d' ella anám
 á tractar.

Les llengues, podém considerarles com for-
 mes concretes del llenguatge, entenent per tal lo
 conjunt de medis que té l' home pera comuni-
 carse ab sos semblants, y qual varietat prengué
 son origen de la confusió en la Torre anome-
 nada de Babel, com nos diu la Sagrada Escrip-
 tura. De llavors, si bé no hi ha una llengua uni-
 versal, es á dir, una igualtat universal de llen-
 guatge oral, no per açó devém apreciar, que
 totes y cada una de les llengues tinguen per acás
 menys importancia ó falta de alguna de les ma-
 ravelloses qualitats, que al llenguatge devém
 atribuhir. Cada una d' elles es llaç d' unió y co-
 municadora de pensaments y afectes entre tots
 los qui la parlen y usen, engendradora de les
 innombrables belleses ab que cada literatura nos
 encanta, y aduch llas de comunió entre pobles
 ben llunyans y de llengues distintes, mediant

traducció més ó menys forçada, més ó menys
 difícil, més ó menys profitosa. En aquesta mul-
 tiplicitat de llengues, anch que cástich imposat
 per Deu al home y natural engendradora d' en-
 trebanchs y dificultats en la comunicació d' uns
 pobles ab altres, no dexa de resplandirhi aquella
 unitat en la varietat, que constituheix la bellesa
 segons Sant Agustí: *Unitas in multitudine ac
 varietate*; ni l' *Ordo cum quadam claritate*, ab
 que la definí Sant Thomás de Aquino.

Ara bé: entre la varietat de llengues «mani-
 festació y resplendor de la substancia, imatge y
 figura» de cada un dels pobles de la terra, y
 que podém dir son en la naturalesa social, com
 los colors y matisos en la naturalesa física, totes
 aptes pera comunicar ab Deu y ab sa Iglesia, y,
 en abstracte, aptes també pera la propagació de
 la divinal doctrina, cal saber si en concret vol
 la Iglesia que s' usen indistintament, sens pre-
 ferencia intrínseca, y si sols consequentment al
 gust més ó menys bó de qui ha de servirsen.
 Afirmám que la ensenyança y propagació de la
 doctrina católica deuen ferse, y la Iglesia axis ho
 vol, en la llengua propia de cada regió, que es
 lo que afirmá també l' Excm. é lhm. Bisbe de
 Vich, Dr. Joseph Morgades, al demanar una
 «*Demostració de com la Iglesia vol que la doc-
 »trina Católica s' ensenye y propague en la
 »matexa llengua que enrahona lo poble, per
 »ésser açó lo més conforme á la rahó natural y
 »lo més propi pera tráure lo major fruyt de ses
 »ensenyances y prácticas.*» D' aquesta sola
 enunciació se deduhexen dos fonaments, en que
 pot apoyarse una Demostració de lo afirmat:
 1.er, té bones arrels en la rahó natural l' ús de la
 llengua materna en la propagació de la Doctrina
 Católica; 2.^{on}, aquest ús es convenient, confor-
 me á la práctica, es á dir, los fruyts d' aquest
 arbre serán més abundants y saborosos. Y ben
 cert que cal mirar l' arrel y lo fruyt pera judicar
 de la vida d' un arbre y no dexarse enganyar
 per una abundor de fruyt que tal volta ha vingut
 á fer perillar la soca, ni per la fermesa de les
 arrels, quan una ratxa calitjosa ha despullat la
 fronda, y ha marcit y fet colltorce la soca y la
 brancada.

Assentats los dos predits fonaments, la demos-
 tració queda feta y en peu ferm; porque si es
 més conforme á rahó natural y si ha de donar
 majors fruyts la ensenyança en llengua regional,
 ben clar es que la Iglesia voldrá que axí se faça
 esta ensenyança; la Iglesia es, en efecte, defen-
 sora y mestra de la rahó natural, may enemiga;
 la Iglesia ha de voler aquells fruyts majors y
 més abundosos; tal es l' objecte que ella matexa
 se proposa en la dita ensenyança y propagació
 de sa doctrina.

Podria semblar inútil, y fins ridícol, entretenir-se en fer una demostració de lo que tan natural y fins evident sembla deuria ésser en la pràctica; mes, desgraciadament, no vé aquella fora de lloch, devant de la imposició, en nostra mateixa terra, de la llengua oficial castellana en la ensenyança de la doctrina en les escoles públiques, de la costúm en escoles particulars y de la costúm, quals causes no volém esbrinar, de predicar la paraula divina en llengua castellana. Llegim, per exemple, respecte al Catècisme, que en 1882 comunicá la Direcció d' Instrucció pública als inspectors de primera ensenyança de les Balears: «Atenent á varies consideracions, »aquesta Direcció autorisa á V. pera que per »ara y mentres altra cosa no se resolga, tolere »en les Escoles de noys d' aquestes illes, la ense- »nyança de la Doctrina Cristiana en lo dialecte »del pays, ab lo Catecisme de text visat y apro- »vat pel Diocessá.» No sabém sia pecat digne de tolerarse *per ara y mentres altra cosa no se resolga* lo ensenyar la Doctrina en lo *dialecte del pays* ó llengua del cor; pecat será tal volta lo contrari: «Convé parlar molt alt y clar en esta »materia, escriu lo Rvnt. Torras y Bages (1): lo »ensenyar lo conexement de Deu, açó es, lo Ca- »tecisme als infants en llengua castellana, es una »costúm detestable, perniciosíssima y destructiva »de la fé.» Y es ben trist que tingám de sufrir lo cástich que profetisava Isaiás al poble juheu, per ses prevaricacions: *et lingua altera loquetur ad populum istum.* (2)

LA MINYONETA Á DINTRE DEL POU

(RONDALLA EN FRANCÉS PER PAU SÉBILLOT)

Una vegada era una minyona que 's deya Andaleta. S' estava á dintre d' un pou y cada día s' encomanava á Deu.

Un dia vegé Nostre Senyor y li va dir:

—Bon día, Senyor.

—Bon día, Andaleta, li respongué 'l bon Deu, que tal, vas be?

—Molt be, Senyor, y Vos?

—T' hi estás ben contenta dintre d' aquest pou, Andaleta?

—Prou, Senyor, però...

—Peró que, Andaleta?

—Si jo tenia una caseta, encara estaria més contenta.

—Mira, sigas ben bona minyona, li respongué 'l Senyor, y ja la tindrás.

Arribá 'l vespre y la minyoneta se 'n aná á dormir á dintre del pou com cada día. L' endemà dematí, quan se despertá, se troba en una hermosa cambra y la caseta era tota voltada de jardí, ahon hi havia una pila de gallines y un gall molt gallart que feya; cocorocok! cocorocok!

Al veure tot alló la Andaleta va estar molt satisfeta y se 'n aná desseguida á donar gracies á Deu. Torná á veure Nostre Senyor y li va dir:

—Bon día, Senyor.

—Bon día, Andaleta; com va?

—Molt be, Senyor, y Vos?

—Estás ben contenta de lo que 't so donat?

—Prou, Senyor, però...

—Peró qué, Andaleta?

—Si jo tenia una vaca que tingués força llet pera poguer fer mantega y formatges encara estaria més contenta.

—Mira, sigas ben bona minyona, y ja la tindrás.

L' endemà al dematí la Andaleta 's va llevar, tragué 'l cap á la finestra, y vegé una hermosa vaca llistada de roig y blanch. Saltava y ballava de contenta al veure la vaca y desseguida se 'n aná á encomanarse á Deu. Nostre Senyor se li aparegué altra vegada. Ella que li diu:

—Bon día, Senyor.

—Bon día, Andaleta; que tal?

—Molt be, Senyor, y Vos?

—Estás ben contenta de lo que 't so donat?

—Prou, Senyor, però...

—Peró qué, Andaleta?

—Si jo tingués un vestit del color de la meva vaca encara estaria més contenta.

—Mira, sigas ben bona minyona y ja 'l tindrás.

L' endemà dematí, quan se despertá, 's troba al quarto lo vestit que ella volia. Aquell dia era diumenge y la Andaleta, tota enorgullida, deya:

La gent que 'm veurá quan aniré á msisa, dirá: «Miréu, la Andaleta... que n' es de guapa...»

Aquell dia si que n' estava de contenta. Vet-aquí que se 'n aná á encomanarse á Deu. Nostre Senyor se li torná á apareixer y la Andaleta li va dir:

—Bon día, Senyor.

—Bon día, Andaleta; com te van els ordís?

—Molt be, Senyor, y Vos?

—Estás contenta de lo que 't so donat, Andaleta?

—Prou, Senyor, pero...

(1) *La Tradició Catalana*; Valor étich, Cap. V.

(2) Isai. c. XXVIII, v. 11.

—Peró què, Andaleta?

—Si 'm donavau un fadrinet ben axèrit pera poguerme enmaridar y no estar soleta, encara estaria més contenta.

—Mira, sigas ben bona minyona y ja 'l tindrás.

A mitja nit, la Andaleta va sentir que trucaven a la porta. Se posà, son preciós vestit y anà á obrir, sense saber qui trucava... ¡Mare de Deu Santíssima! sabéu qui hi havia? Lo senyor alcalde, un jove molt galant que venia á dirli si 'l volia per espós.

Aquell dia la Andaleta va estar tan contenta y enfeynada que no va tenir temps de encomanarse á Deu.

L'endemà dematí, quan se va despertar ja tórnava á ser dins del pou: sense casa, sense jardí, sense vaca, sense vestit, sense 'l seu guapo marit, puix tot s'era esvahit com una fumareda, des de que no tingué temps de donar gracies al bon Deu.

Per la traducció: FRANAR.

HIMNE

PER CANTARSE EN LA INAUGURACIÓ DEL CÍRCOL CATÓLICH DE
OBRERS DE LA VILA DE RODA

CHOR

*Fills de Roda, son temps de campanya:
¡via fóra tot vici y error!
¡per un may vora 'l Ter la cisanya
fará perdre la bona llevor!*

Arborém la bandera de Cristo.
jovencels, esperança del poble;
bons obrers de má dura y cor noble,
la virtut ennobleix al treball;
més lo Cel que la terra 'ns premie
del jornal les amargues suhades:
per un may d' un pler vii les onades
s' endurán nostre honor aygua avall!

Sota 'ls plechs d' est penó de victoria
nos unim en llaçada fraterna:
germanor, caritat, pau eterna
es l' abraç que 'ns donám, cor á cor:
já defendre 'ls sagrats interessos
d' exa terra feynera y honradal
apleguemnos en santa creuhada
per salvar á la patria que 's mor

Fem reviure les llars qui s' apaguen
y plantém d' aquest riu á la vora
un verger que bons fruyts, á tot'hora,

done al poble, remeys y perfums...
fins la nostra expansió sia honesta,
y si 'l mal ens presenta batalla,
oposemli com forta muralla
una escola de bonés costums.

Que jamay ha d' esser enemiga
dels avenços de nostra centuria
exa Fé que 'ns llegá la velluria,
font eterna de vida y d' amor:
sia, donchs, cada fàbrica un temple
hont preuhat sacrifici 's consuma;
la gentil xamaneya que fuma
dará al cel per incens el vapor.

*Benehiu, Sagrat Cor, la campanya
qu' empreném contra 'l vici y l' error:
¡per un may vora 'l Ter la cisanya
fará perdre la bona llevor!*

J. M. B. y P.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Entre les funcions ab que la ciutat de Vich honrá la festa del Sagrat Cor de Jesús, deu citarse la de la Fàbrica dels senyors Capdevila, en que, donant exemple als qui no n'haurien de necessitar, obtingué hoch preferent nostra llengua fins en les elegants targetes que convidaven á la festa.

—Lo Centre Excursionista de Catalunya celebrá lo día 12 d' aquest mes, una important sessió en la que fosen llegits, un treball del entussiasta soci-delegat á Rodonyá, D. Pau Texidor, en lo que 's descrihuen los descobriments prehistòrichs de la cova fonda, situada en lo terme de Vilabella; altre del Sr. Llaurador, delegat á Prades, donant compte d' unes petites petxines marítimes (época neolítica) descobertes en aquella encontrada; y altre de Mossen Agustí Puyol, delegat, á Bolvir (Cerdanya) explicant la troballa d' un altar votiu en lo terme de Talitendre (2242 metres d' altitut). També fou llegit un treball del Sr. Ginestá y Punsè, delegat á Ripoll, sobre costums populars d' aquella vila.

—Molt nombrosa concurrencia assistí al notable concert que 'l diumenge passat doná la societat coral Catalunya Nova, en lo teatre de Catalunya (Eldorado) baix la direcció del distingit compositor D. Enrich Morera. Tant les peces de Clavé, com les de Schumann y Mendelssohn que constituïen lo programa foren interpretades ab la afinació que distingeix als coristes de la esmentada societat, merexent fortes salves d' aplaudiments, lo mateix que la escayenta cansó popular «Sant Ramon» en que hi pren part la secció de noys. Però la novetat y lo més gran éxit del concert fou l' estreno de la cançó del «Comte Arnau» magníficament armonisada per lo mestre Morera, que á prechs del auditori tingué de repetir-se fins á tres vegades.

—Lo passat dimecres doná l' anunciat concert al Palau de Belles-Arts l' eminent organista de St. Agustí de Paris M. Gigout, y entre les composicions que mes aplausos li

valgueren deu citar-se la *Fantasia sobre motius populars catalans*, dedicada á Barcelona. La composició, si be es obra mestre, resulta no obstant mes pobre de lo que 'ns creyem los qui estam acostumats als senzills motius musicals de nostres cançons, á causa del cambi de ritme, que, desnaturalisantes, les hi fa perdre la major part de sa bellesa.

—A fi de completar los estudis que tenen fets sobre 'ls antichs Comtes de Pallars, lo passat dimecres sortiren d'aquesta ciutat En Carreras y Candi y En Miret y Sans, ab intenció d'escorcollar los arxius dels pobles del antich Comtat de Pallars. Los desitjem bona sort en ses investigacions á fi de que puguin enriquir ab un nou volum la historia de nostra Patria.

—Nostres artistes, sempre posposats en los concursos madrilenys, obtenen al estranger notables victories.

A París, en lo més important centre del art contemporani, acaba d'obtenir una notable distinció nostre bon amic D. Santiago Rusinyol, puix son quadre «Jardins alarbs de Granada» es comptat entre les 35 obres que 'l Govern francès ha escullit pera adquirirles ab destí als museus del Estat.

L' eminent escultor tortosí D. Agustí Querol, ha obtingut medalla d'honor en la Exposició internacional de Belles-Arts, de Berlin.

—En la sessió de nostra Diputació provincial, celebrada lo dia 16 d'aquest mes, lo diputat Sr. Batllés formulá una moció recordant que un any enera havia presentat una proposició demanant la creació en nostra ciutat d'un Institut Odontològich, de tan absoluta necessitat que, pera adquirir avuy tals conexements, es necessari anarlos á estudiar fora de la Península. La esmentada proposició favorablement dictaminada per la comissió de Foment, després de consultada la Facultat de Medicina fou enviada á Madrid pera obtenir la degradant autorisació que 'l centralisme 'ns imposa. Afirmá també 'l Sr. Batllés que sa proposició ha sigut tan agradable al Govern que tracta de crear aquell Institut á Madrid... denegant á Barcelona lo permís d'establir-lo, pagant los gastos ab sos propis diners. L'esmentat senyor s'estengué ademés en atinades consideracions contra la centralisació y á favor del regionalisme, demanant que la Diputació procure per tots los medis la creació del Institut Odontològich de Barcelona.

—Ab motiu de celebrarse á Manresa la festa commemorativa de la batalla del Bruch, nostres companys de la *Lliga Regional* de Manresa, organisaren una lluhida vetllada literària musical que fou extraordinariament concorreguda.

L'acte començá ab un ben pensat discurs d'obertura, llegit per D. Pere Carol, plé de doctrina catalanista, que entusiasmá de debó á tot l'auditori. Seguidament y alternant ab diferents composicions musicals, ben interpretades per distingits artistes, se llegiren les poesies «Lo combat del Bruch», per D. Joseph Cura; «Independencia», per don Manel Pugés; «Cant de la terra», del malaguanyat Espinalt, per D. Francisco M. Capella; «Renaxement de Catalunya», per D. Olaguer Miró; «Regionalisme», per D. Joaquim Sefret; «Reculada dels gavatxs», de Torrens, per don Anton Esparbé; «Manresa la Comtal», per D. Angel Carbonell.

D. Leonci Soler y March tancá la festa ab un eloqüent parlament de gracies ple d'hermoses imatges y brillants conceptes patriòtics.

—La *Associació Catalanista* de Lleyda, ha enviat una expressiva comunicació al diputat per Solsona, Sr. Maluquer y Viladot, per son valent discurs en lo Congrès, defensant les llengues regionals.

—Aviat se publicarà lo cartell del cartàmen literari de Gerona.

Euskaria.—Baix los auspicis de la Diputació foral de Guipuzkoa, se celebrarán enguany festes euskares á Mondragon, los dies 4 á 7 del vinent mes de Juliol.

En elles se celebrarà la festa solemne de la distribució de premis als autors il·lorejats en los Jochs Florals de San Sebastián. hi haurá concursos de *bersolaris* y de tamboriners, en lo que s'executará 'l *hortxiko* premiat en lo certàmen convocat al efecte. La societat *Euskaldun-Fedea* donará una representació dramática en llengua bascongada, y el Orfeó donostiarra celebrarà una vetllada musical en la que es cantaràn ayres populars de la Euskaria. Ademés se ballarán les dances bascongadas *Aurresku*, *eskudantza* ó ball reyal y *Makilla dantzaris*.

Alternades ab tot axó hi ha solemnes funcions religioses, illuminacions, fochs artificials y concurs de productes agrícols y bestiar.

—Ab lo titol de *Laurak-bat*, s'ha constituït á Montevideo (Uruguay) una associació de fills de les terres basques.

ESTRANGER

França.—Nostre estimat company *L' Aioli* posa la notícia d'haverse publicat á París un llibre del nou Académich Gastó Paris, en que s'hi conté un notabilíssim estudi de la obra poética del gran Mistral, escrit ab inteligencia rara—tractantse d'un home del Nord—de la justa causa del renaxement provenzalista. Y acaba 'l solt ab aquesta reflexió que hi escau com l'anell al dit:

«Ens alegrám força de que la Acadèmia aplaudexi; mes, ¿com es que 'ns neguen lo dret d'ensenyar la nostra llengua en les escoles del país?»

—Lo corresponsal de *La Dépêche* en Argelès-sur-mer, se queixá de que 'ls concellers municipals parlessen en catalá en les sessions; y açó fou causa de que un dels concellers escrivís una carta al director del dit diari posanthi entre altres los següents conceptes: «Com jo soch un d'aquets (dels qui parlaven catalá) y penso que val mes administrar be tot y parlant la llengua dels nostres pares que no pas sacrificar los interessos de la vila tot parlant malament lo francès...»

Alemanya.—Ab motiu de les festes de la coronació del Czar de Russia s'han trobat á Sant Petersburg diferents prínceps dels Estats alemanys, y entre ells, el príncep Henrich de Prussia y 'l príncep Lluís de Baviera. La colonia alemanya de Petersburg aprofitá la presencia d'aquests distingits compatriotes pera oferirlos l'obsequi d'un espléndit banquet. Á la hora dels brindis, el president de la colonia pronunciá un discurs que acabá saludant al príncep Henrich de Prussia y *al seu acompanyament*. Al oir aquestes paraules, s'axecá 'l príncep de Baviera y va dir. «Nosaltres no som ni del acompanyament ni 'ls vassalls del representant del emperador d'Alemanya, sinó 'ls aliats del emperador Guíllém. Com á tals, combatèrem, fan vinticinch anys, al costat del vell Guíllém, y tornariam á ser els auxiliars del emperador actual si la Alemanya estigués en perill. Que 'ls alemanys, ahon-se-vulla que residesquen, no obliden jamay, al costat de la gran patria alemanya, la llur

patria veritable y la fidelitat á la dinastia.» Al acte que 'l príncep Lluís hagué dits aquests mots, el príncep Henrich y tot lo personal de la embaxada alemanya, s'alçaren de taula y abandonaren el saló.

Arribada la notícia d' aquest succés á Alemanya, ha axecat una gran polsaguera.

La premsa berlinesa califica severament l' acte del príncep Lluís. La *Gazeta de Voss* diu que doná proves d' una susceptibilitat malaltissa, donant á la colònia de Moscova l' espectacle de la desunió en la Alemanya, autorisant que els estrangers entengan que la Baviera volia escantonar la unitat alemanya, lo que ja havia fet creure la forma ab que la Baviera celebrá 'l vinticinqué aniversari del tractat de pau de Franc-fort.

En cambi no solament la premsa bávara sino també 'ls diaris de Wurtemberg aplaudixen ab calor lo discurs del príncep Lluís, com á un gran acte polítich. Vegis per mostra, lo qué 'n diu l' *Stuttgarter Beobachter*: «Des de fa molt temps cap paraula de príncep ens havia tant plagut com el discurs del príncep Lluís qui ha cantat les veritats á la arrogancia prussiana. El príncep Lluís ha estat intérprete dels sentiments de tota la Alemanya del Sud. Ses paraules trobaran llur ressó desde 'ls boschs de la Bohemia fins al Rin. Convé que se sàpiga á Berlin que no estám disposats á dexarnos rebaxar al paper de satélits de la Prussia.»

—En una de les últimes sessions del Reichstag ha sigut discutida una proposició dels diputats Auer, socialista, y Colbus, en que 's demana la abrogació de les lleys excepcionals qui son aplicades á la Alsàcia-Lorena, y la introducció de la llei sobre la premsa general en l' imperi.

En la discussió intervingué 'l diputat Preiss, capdill de la jovenalla reivindicadora dels drets patriòtics, declarant: «que 'l tracte que 's donava á la premsa en la Alsàcia-Lorena es indigne y que gràcies á n' ell, la opinió es en la Alsàcia falsejada per los periòdichs alemanys. Los Alsàcians-Lorenenses no s' insurreccionarán pas contra l' orde existent, però caldria tenir una altra mena de respecte envers els seus sentiments íntims. Se demana sovint quina es la posició de la Alsàcia devant del tractat de Franc-fort. La qüestió no te cap valor. Los Alsàcians no foren pas consultats quan va anexionarsels la Alemanya. Ab açó, sobre aquet assumptó caldria preguntar al poble sencer, no als individus. En la actualitat, lo poble alsacià no compren pas al govern, y 'l govern tampoch entén al poble alsacià. Heusaquí perquè puja cada dia l' moviment protestatari.» Ab tot y la oposició del govern, la proposició demunt-dita ha estat adoptada per lo Reichstag. No mes que pera convertirse en llei, li cal la ratificació del Concili federal; cosa difícil y llarga d' esperar.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

LO CATALANISTA. Sabadell, 14 de Juny: *Regionalisme jurídic*, per J. Comes y Sorribes. «Si la dominació dexa en pau als vençuts no alterant son règimen jurídic, ferm fonament del seu modo d' ésser, aquella s' oblida y arriba á imposarse sens resistència; mes si al contrari, fiada en son valer ó per orgull del vencedor tracta d' arrebatar dit règimen pera aniquilarlo ó substituhirlo, aquell poble que

sens exa perturbació s' hauria trobat lliure en mitg de sa dominació, sent sobre son cap l' odiós y terrible pés de ses cadenes, y esbatega fort y sempre fins que torna al seu estat natural, estat necessari pera cumplir cada poble son destí social.» Després d' exos precedents entra l' autor en consideracions referents á Catalunya y als esforços que s' han fet pera la uniformació del dret espanyol, acabant ab un paràgraf en que diu que si la legislació castellana està apoyada per la força, la catalana ho es per la rahó, y la rahó tart ó d' hora venç á la força.

LA RENAIXENSA. Barcelona, 14 de Juny: *Lo Regionalisme danès*, per P. C. y G. Article en que 's fa historia sobre les reivindicacions de la Dinamarca contra la centralisació alemanya, fent notar que sos portatius son los pagesos, gràcies á la creació d' escoles populars rurals portada á cap en 1843. Actualment existexen 66 escoles d' aquesta classe y 10,000 escolars; en elles s' ensenya la historia y la llengua patries.

LO GERONÉS. Girona, 14 de Juny: *Formació de la nacionalitat catalana*, per J. Botet y Sisó. Continuació de la interessant conferencia donada en lo «Centre Catalanista de Girona».

L' ART DEL PAGÉS. Barcelona, 1 de Juny: *Aniversari. Ramell de plors* dedicat al Excm. Sr. Ministre de nostras hisendas, per Joseph Mas. ¡Gràcies á Deu que la classe pagesa comença á despertar-se. Ja fa un any que sorti en la *Gaceta* una Real ordre en que se condonava la contribució als pobles filloxejats qui presentessen los expedients en la deguda forma. La Diputació de Barcelona treballá de valent pera logralho, y després de moltes fatigues enviá á Madrid una caixa grandiosa plena d' expedients dels pobles de tota la provincia, pero ha resultat que ha passat un any com si tal cosa, sense que ni s' obrís la caixa. L' articulista prenent peu d' aquest fet se desfá en invectives y sátires contra 'ls polítics que axis se burlen de nosaltres, pero 's dexa al tinter una consideració que, com á final, aniria molt bé, y es que la culpa la tenen els matexos pagesos dexantse embaucar en temps d' eleccions pels qui després no 's recorden ja mes d' ells ni dels seus interessos.

LA ACADEMIA CALASANCIA. 18 de Juny: *La unidad española*, por C. C. y D. *España es una nación, cuyos elementos componentes son en esencia los mismos en todas las provincias de que se compone*. Comentari nostre: Aquest parrafet es una garrafalada quins elements components son en essencia—tant essencia com la que usa l' autor del parrafet—els matexos disbarats en totes les oracions que 'l componen.

L' autor d' aquest article ha descobert, además, que els catalans, y 'ls gallegos y 'ls baschs, y 'ls castellans qui lluytaren contra 'ls moros, tenien un pensament capital que no era altre que *devolver á España, entiéndase bien, no á sus regiones, la perdida autonomía*; de manera, que la constitució dels diferents Estats ibèrics va ser un descuyt d' aquells qui tenien el citat pensament capital, ó, com diu l' autor del article, *una cosa anormal*. Y ara aquest autor ens interpela: y *dirigiéndonos á los extremos y radicales regionalistas, les preguntamos: ¿es posible que seais apologistas de un régimen que significa una excepción, un paréntesis en nuestra historia...?*

Miri, senyor C. C. y D. Abans d' escriure s' ha d' estudiar. Torni á estudi y apreti de ferm en la gramática caste-

llana que no li va gens llatina, y en la Historia que no vol fantasies. Y acabat... no escrigui, perque de bon sentit, el que no 'n te no n' arreplega en les aules.

LLIBRES REBUTS

Rojas, poesies per Joaquim Roig.—Barcelona, Manel Soler, editor. —1896.

L' autor de aqueix aplech de composicions poètiques exhibeix un humorisme, si no molt penetrant, prou expressiu y garbós pera provocar la rialla, sense oblidar idees que son del tot sèries y gens agradoses. De la vida social n' ha estret la part còmica, no sols pera distraure als vagarosos y amohinats, sino pera posar de relleu ridiculeses, é incorreccions dignes de reprobació més cohenta. Es, donchs, lo Sr. Ròig un satíric que si be en ocasions decau y 's fá groller, generalment demostra que cap parentiu te ab los humoristes estrafets y sonsos qui solen omplir les planes dels periódichs de baixa mà. En corroboració de aquest judici apuntaré les composicions *En Krupp* y *En Koch*. ¡*Aparteu las criaturas!* *Carambola* y *palos* y altres. En la factura hi te lluch; sab escullir sempre la metrificació més adequada y treballa ab una polidés y soltura que indiquen be una aptitut complerta y apreciable.

* *

Poesies, per Segimón Torradella y Dagá; ab un prólech de don Ramon Palau.

Ab lo prólech, sense 'l prólech y á pesar del prólech, lo autor de aqueixes poesies es un de tants qui no arriben á la mida. Ampulós y difús, may se mou empés per un pensament propi, per cap mena de originalitat que 'l faça sentir ab justesa y desembrás los assumptos, y així resulta la sua manera de poetisar estantissa, buyda, incolora y rebregada. Plagi de altres plagis, quan ménos en la forma, tot lo elaborat per en Torradella está mancat de atractiu y no consegueix emocions de cap mena pera 'l llegidor. Poetes com aqueix no merexerien prologuistes incompetents que 'ls adullessen, sino mestres entesos que 'ls adoctrinessen y 'ls féssen sortir á la vida pública únicament quan arribessen á la major edat.

* *

Dos mons, per Claudi Mas y Jornet.—Imp. La Laura, Alcover. —1896.

Es un modernista més pretencios que verdader. Les invectives contra la forsa social y un pessimisme esglayador son la característica d' en Mas y Jornet, qui seduhit per aqueixa obsessió, argumenta més que poetisa. Apart de açó te condicions literaries que fan esperar un poeta de posició independenta, de fesomia ben determinada y d' enginy poderós. Quan ab lo temps arribi á orientar definitivament la sua educació y sábiga rebre clara y directament la visió estètica, es segur que modificará l' itinerari que ara ha comensat á seguir. Lo modernisme, si alguna significació ha de tenir, ha de representar la direcció de un moviment artístich lliure, desafexugat, enterament nou, verament racional y humà y expressió originalíssima de la

complexió genial dels nostres temps. Ha d' ésser la oposició franca y fonamentada contra les ramploneries d' escoles ja caduques y artificioses. Pero la imposició del monopoli del gris en pintura y la exigencia de lo excéntrich y pessimista en les lletres, no assenyalarán may altra cosa que la sotstitució de un convencionalisme per un altre convencionalisme. Lo bo y lo bell no tenen época ni limitació, y les vestidures més estravagants y les desviacions mellor dissimulades del criteri, no han de conseguir que s' establezca confusió de cap mena al reflectir en lo sentiment universal del home. Que si be digué en Bartrina que de *cartró daurat se fan cuyrasses*, no oblide 'l Sr. Mas y Jornet que sols de *lluny semblen d' or pel curt de vista*. Per aquells qui no están malalts dels ulls, lo cartró daurat será sempre cartró, per lluny y per flampant que s' espone.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

CARTELL

DEL CERTÁMEN QUE SE CELEBRARÁ Á GRANOLLERS
EL DÍA 4 DEL VINENT SETEMBRE

I.—Flor natural. Oferta per la Comissió organitzadora á la mellor poesia quin tema 's dexe á lliure elecció del poeta. Lo poeta premiat nombrará la reyna de la festa.

II.—Obecte d' art. Oferiment de la societat Cassino de Granollers, al autor de quadros en prosa sobre «Costums de Granollers ó de sa comarca.»

III.—Obecte d' art costejat per la Comissió organitzadora, al autor de la mellor «Cansó catalana: molt catalana.»

VI.—Obecte d' art ab lo facsimil de la portalada gòtica de nostra Iglesia parroquial, que ofereix lo Rvmt. Rector de aquesta parròquia y arxipreste del Vallés, D. Pere J. Barba, á la mellor narració en prosa ó vers del «Acte heróych y cristiá realisat pel Rector que fou de aquesta Vila, Mossen Joseph Vila, durant la guerra de successió, després de la invocació feta davant de les reliquies de Sant Plàcit.»

VII.—Obecte d' art, ofert per la Excm. Diputació Provincial, al autor del mellor treball en prosa ó vers, qual tema 's dexe lliure.

VIII.—Obecte d' art. Oferiment del Excm. Sr. D. Manel Planas y Casals, Diputat á Corts per aquest districte, al autor del mellor treball sobre 'l tema següent: «Mals que origina l' absentisme á les regions agrícoles y medis d' evitarlo.»

IX.—Obecte d' art que ofereix D. Pere Pujol y Molas, al autor de la comedia en un ó més actes que mellor retrati «Una costum ó fet històrich de la comarca del Vallés.»

X.—Obecte d' art costejat per lo quefè del Cos de Somatents d' aquest partit, al autor que mellor desenrotlli lo següent tema: «Noticies històriques del somatent del Vallés desde son origen fins al acabament de la guerra de la Independencia.»

XI.—Dues centes cinquanta pecetes en metàlich, ofertes per D. Joseph Serrat y Borrás, al autor del mellor treball sobre lo tema següent: «Indagar les causes del retràs industrial de nostra Vila, comparada ab altres poblacions de importancia igual ó semblant allà sobre l' any 1840, ó siga al acabarse la guerra civil anomenada vulgarment dels Set

anys; descriure l'estat actual de sa industria y proposar los medis de promoure son desenrotllo.»

XII.—*Joya artistica* costejada per D. Jaume Serra y Dachs, al poeta que mellor cante «Una costum ó una tradició relligiosa del Vallés.»

XIII.—*Objecte d'art* ofert per l'Excm. Sr. Marqués de Santa Isabel, á la més inspirada poesia. Tema lliure.

XIV.—*Cinch centes pecetes en metàlich.* Ofrena de D. Joan Sanpera y Torres, al qui mellor desenrotlli lo següent tema: «Lo Vallés; circumstancies històriques y naturals que determinen aquesta comarca.»

XV.—*Una colecció d'obres enquadernades*, del donador l'Excm. Sr. D. Víctor Balaguer, Ex-Ministre y Senador del regne, al poeta que cante la Patria, la Fè ó l'Amor.

XVI.—*Objecte d'art* costejat per lo lltm. Dr. D. Esteve Pibernat, al mellor treball que s'presente sobre 'l següent tema: «Conveniència ó necessitat de fomentar en la classe treballadora los hàbits d'economia particular y doméstica per medi de la institució d'una Càxa d'estalvis: Ventatges y constitució de la matexa á Granollers.»

XVII.—*Les Cròniques de Jehan Froissart.* Premi ofert per D. Francisco de S. Maspons y Labrós, al autor de la més complerta y escullida «colecció de tradicions ó cants populars, inédits, del Vallés.»

XVIII.—*Grupo artístich en bronzo*, ofrena de la Societat de il·luminació per gas, á la mellor composició sobre el tema: «Influència de les fàbriques de gas en la perfecció dels interessos morals é industrials de les poblacions y especialment sobre 'l progrés de petites industries y aplicacions agrícoles.»

XIX.—*Un objecte d'art*, ofert per D. Joseph M.ª Vallés y Ribot, Ex-diputat á Corts, al autor de la mellor posia catalana que cante: «Les virtuts dels jornaleros de la terra en la comarca del Vallés.»

XX.—*Figura alegòrica de fanch cuyt*, modelada per lo notable escultor D. Joseph Campeny, oferta per son mateix autor, al poeta que millor cante «La Mandra.»

Jurat calificador: President, D. Santiago Rusiñol.—Vocals, D. Raymond Casellas; D. Joseph Puig y Cadafalch; D. Joan Maragall; D. Francesch Carreras y Candi; D. Frederich Costa.—Secretari, D. J. Vidal y Jumbert.

Tots los treballs deurán ésser originals y anar acompanyats d'un plech tancat que continga los noms y domicili del autor, y un lema igual al que portí cada un de dits treballs.

Lo Jurat podrà concedir los accésits que crega convenients.

Los plechs que contengan los noms de les composicions no premiades serán inutilisats públicament en l'acte de la repartició dels premis.

Los treballs senyalats ab los núms. I, II, III, XII, XIII, XIV, XV, XVII y XIX deurán ésser escrits precisament en catalá; y catalá ó castellá indistintament los núms. VI, VII, XVIII, IX, X, XI, XVI, XVIII y XX. (Los qui duen els núms. IV y V no 'ls consignám per que s'exigeix que sían en castellá.)

L'ofertor del premi número IX regalará ademés al autor 50 exemplars impresos de la comedia que resulte premiada.

Lo Casino de Granollers se reserva per durant un any, á

comptar des de 'l día del Certámen, la propietat dels treballs premiats.

Si algún treball premiat, al obrirse 'l plech, resulta anónim ó ab contrasenya, no podrà rebre lo premi á que obtava.

Totes les composicions deurán ésser remeses per tot lo día 20 d'Agost pròxim, al domicili del Secretari del Jurat, carrer de la Palma, número 22, de aquesta vila.

Granollers 16 de Juny de 1896.—Lo President del Casino y de la Comissió organitzadora, *Joan Comas Gruart*.—Lo Secretari de la Comissió organitzadora, *Tomás Clot Vendrell*.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Día 12.

Ab la solemnitat de costum, es benehida per l'ltm. senyor Bisbe de Lleyda, la iglesia de la Casa de Caritat de Reus.

Día 13.

Son trobades altres cinch bombes en la platja de Vilanova y Geltrú.

Día 14.

La Societat *Niu Guerrér*, fa una capta pública á favor de 'ls ferits y de les families dels morts ab motiu del atentat del día 7. Lo total recaudat es de 3.056'07 pecetes.

Día 15.

Es enterrat lo cadavre del jove Amadeu Moreno, mort á conseqüència del atentat del día 7 d'aquest mes.

Día 16.

Pren possessió del càrrech d'Alcalde de aquesta ciutat, D. Joseph M.ª Nadal y Vilardaga.

—Mor Esteve Astol, onzena de les víctimes ocasionades per lo crim del carreter dels Cambis Nous.

—Durant la primera quinzena del present mes s'han recaudat en aquesta Delegació d'Hisenda 2.185,929 pecetes.

Día 17.

Procedent de Vigo, arriba á nostre port lo creuer de guerra espanyol *Viçaya*.

Día 18.

Telefonen de Madrid que una comissió de naviers de Sevilla, Bilbao, Valencia y altres ports, han celebrat una conferencia ab lo ministre d'Hisenda pera manifestarli que los es impossible pagar lo nou impost proposat per los naviers barcelonins.

Día 19.

Es inaugurat l'Hospital pera ferits y malalts procedents de Cuba, establert en una de les dependencies de la fàbrica Batlló, en les Corts de Sarriá, per la Associació de la Creu Roja.

—Te lloch al Foment del Treball Nacional una reunió de fabricants, pera acordar sobre la manera d'obtenir la derogació d'alguns articles, estremadament vexatoris, del nou Reglament de la contribució industrial.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós. Dormitori de St. Francesch, 5.